

Analiza pristupačnosti - Bijeljina

Izdavač:

Caritas Bosne i Hercegovine

Za izdavača:

Mons. Tomo Knežević

Pripremili:

Danijela Đurić, Zlatko Malić, Suvad Zahirović, Fikret Zuko i Željko Volaš.

Sadržaj

1.	Uvod	3
1.1.	Projekt Access	3
1.2.	Analiza pristupačnosti	3
1.3.	Uvod u pristupačnost.....	4
1.4.	Kratki pregled zakonskog okvira u BiH	6
2.	Rezultati analize pristupačnosti	8
2.1.	ZU “ExperaPharmacy”	9
2.2.	Centar za kulturu Semberija	10
2.3.	TC City Mall Bijeljina	11
2.4.	JZU Dom zdravlja Bijeljina.....	12
2.5.	GRADSKI PARK	13
2.6.	GRADSKA UPRAVA.....	14
2.7.	OSNOVNA ŠKOLA Knez Ivo od Semberije.....	15
2.8.	Pošte srpske.....	16
2.9.	Raskrižje ulice Gavrila Principa i Nikole Tesle	17
2.10.	Restoran Lovac.....	18
2.11.	Zavod za zapošljavanje Bijeljina	19
3.	Dodatak - Obrazac za analizu pristupačnosti	20

“Objavljivanje ovog dokumenta financirano je grantom Ministarstva vanjskih poslova Sjedinjenih Američkih Država (Department of State). Mišljenja, nalazi i zaključci koji su ovdje navedeni pripadaju autorima i ne odražavaju nužno mišljenja, nalaze i zaključke Ministarstva vanjskih poslova Sjedinjenih Američkih Država.“

1. Uvod

1.1. Projekt Access

Caritas Bosne i Hercegovine zahvaljujući potpori Veleposlanstva Sjedinjenih Američkih Država u Bosni i Hercegovini realizira projekt Access – *pristupačnost za osobe s invaliditetom*. Radi se o još jednom značajnom projektu koji *Caritas* Bosne i Hercegovine provodi s ciljem unaprjeđenja životnih uvjeta za osobe s invaliditetom u Bosni i Hercegovini. Projekt Access stavlja naglasak na pristupačnost, osobito na arhitektonsku pristupačnost, sukladno članku 9. Konvencije o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda. Projekt je povezan s nizom strategija i akcijskih planova na domaćoj razini, te s 13. prioritetom Europske komisije u procesu integracije Bosne i Hercegovine u Europsku uniju.

1.2. Analiza pristupačnosti

Analiza pristupačnosti provodit će se u 15 lokalnih zajednica u Bosni i Hercegovini, i to: Vogošća, Tuzla, Mostar, Goražde, Travnik, Bihać i Livno (Federacija Bosne i Hercegovine), Bijeljina, Prijedor, Doboj, Trebinje, Foča, Banja Luka i Istočno Sarajevo (Republika Srpska), te Brčko distrikt BiH. Analizom će se obuhvati 10 – 15 javnih objekata i javnih površina na području svake od navedenih zajednica. Planirano je analizirati pristupačnosti u objektima poput: javne uprave (općinske, gradske, kantonalne), objekata ustanova i javnih službi (služba za zapošljavanje, dom zdravlja, centar za socijalni rad, škole i sl.), kulturnih i/ili sportskih objekata (kazalište, knjižnica, kino, dom kulture, sportska dvorana itd.), ugostiteljskih objekata (hotel, motel, restoran i sl.), javnih površina poput šetnice, parka i prometnice i raskrižja.

Iako broj lokalnih zajednica nije dovoljan za općenitu analizu pristupačnosti u cijeloj Bosni i Hercegovini, a također ni broj planiranih objekata u pojedinim lokalnim zajednicama, vjerujemo da će ova analiza pomoći kako bi se javnost bolje upoznala s problemom pristupačnosti. Analiza i cijeli projekt će dati svoj doprinos u izgradnji inkluzivnog i pristupačnog okruženja za osobe s invaliditetom u Bosni i Hercegovini. Nadamo se da će rezultati analize pomoći da se još jednom, na argumentirani način, ukaže na problem nepristupačnog okruženja, te da će donositelji odluka, kao i nadležne službe, reagirati sukladno svojim mogućnostima.

1.3. Uvod u pristupačnost

Pristupačnost je jedan od ključnih preuvjeta za uživanje prava i dostojanstva osoba s invaliditetom. Pitanjima otklanjanja prepreka, nesmetanog kretanju i korištenju otvorenih prostora, te prostora javnih i privatnih zgrada namijenjenih javnosti, počela se posvećivati značajnija pažnja još sedamdesetih godina dvadesetog stoljeća, a naročito nakon povećanja broja osoba s invaliditetom čiji je invaliditet bio uzrokovan različitim nezgodama, ratovima i drugim uzrocima.

Zbog isključenosti osoba s invaliditetom koja je uzrokovana arhitektonskim preprekama, osobe s invaliditetom prepoznate su i postale vodeća skupina za zagovaranje kreiranja standarda čijom bi se primjenom osiguralo da javni prostori različitih namjena postanu dostupni i osobama s invaliditetom. Društvo je brzo prepoznalo prednosti primjene univerzalno dizajniranih i izgrađenih javnih prostora za puno veći broj korisnika nego što su to samo osobe s invaliditetom.

Već početkom osamdesetih godina prošlog stoljeća razvijeni su prvi ISSO međunarodni standardi pristupačnosti koji su nakon toga preuzeti i ugrađeni u zakonsku regulativu velikog broja država svijeta. Zbog brzog napretka tehnologije i ukupnog razvoja društva, standardi pristupačnosti nužno su trebali reviziju i uključivanje napretka u propisivanje normi koje se prilikom projektiranja i građenja moraju poštivati, a kako bi se osigurao nesmetan pristup i korištenje različitih prostora namijenjenih javnosti bez prepreka. Dva su ključna koncepta na kojima počivaju međunarodni standardi pristupačnosti:

- ✓ Koncept zasnovan na „načelima univerzalnog dizajna“, što podrazumijeva takva tehničko-tehnološka i građevinska rješenja koja osiguravaju korištenje bez potrebe za dodatnom prilagodbom ili nekim vidom potpore za najveći mogući broj građana.
- ✓ Koncept zasnovan na dizajnu koji uzima u obzir potrebe pojedinih skupina korisnika i sukladno njima se dizajniraju određena arhitektonska i tehničko-tehnološka rješenja u prostorima javne namjene.

Značaj pristupačnosti prostora, transporta, tehnologija i informacija, te usluga i odgovarajućih pomagala vidljiv je iz same definicije fenomena invaliditeta u preambuli u točki E. i u članku 1., st. 2. u definiciji osoba s invaliditetom Konvencije o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda. Obje definicije prepoznaju „prepreke“ koje kreira društvo kao ključni razlog za onemogućavanje punog sudjelovanja i uživanja prava i dostojanstva koja su

osobama s invaliditetom kao ljudskim bićima zagarantirana svim međunarodnim pravnim dokumentima kojima se regulira područje ljudskih prava.

Dodatno, članak 9. Konvencije propisuje obveze državama članicama koje trebaju ispuniti kako bi osigurale puno i nesmetano sudjelovanje osoba s invaliditetom u korištenju dobara, informacija i tehnologija, te usluga namijenjenih svim građanima. Pristupačnost je jedno od pitanja koje prožima cijeli sadržaj Konvencije i prepoznata je kao preduvjet za ostvarivanje svih prava osoba s invaliditetom i osiguravanje preduvjeta za jednake mogućnosti i puno sudjelovanje u zajednici.

Nakon pregleda Inicijalnog izvješća o primjeni Konvencije o pravima osoba s invaliditetom pred Odborom za prava osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda koji je Bosna i Hercegovina prezentirala u travnju 2017. godine, Odbor je državi Bosni i Hercegovini preporučio da osigura primjenu Konvencije u području pristupačnosti na način da:

- ✓ (18.) je Odbor zabrinut što ne postoji sveobuhvatna strategija pristupačnosti niti zakoni s efektivnim sankcijama koji bi bili usklađeni na svim razinama, te što je navedeno da većina javnih zgrada i ustanova, s posebnim osvrtom na one koji pružaju besplatnu pravnu pomoć i/ili, naročito usluge za osobe s invaliditetom, kao i javni prijevoz, nisu pristupačni. Također je zabrinut što se usluge masovnih elektroničkih medija ne pružaju u formatu koji je dostupan osobama s invaliditetom;
- ✓ (19.) Odbor preporuča da Država potpisnica:
 - usvoji sveobuhvatnu strategiju pristupačnosti i akcijski plan s dovoljnim proračunom, učinkovitim mehanizmom za praćenje i mjerilima za uklanjanje prepreka s izvršnim i učinkovitim sankcijama za nepoštivanje.
 - promovira univerzalni dizajn za sve zgrade, javne službe i javni prijevoz,
 - osigura pristupačno informiranje i pristupačne medije, s posebnim osvrtom na elektroničke medije, u skladu s općim komentaram br. 2 (2014) o pristupačnosti (čl. 9.),
 - obrati pažnju na vezu između članka 9. Konvencije i ciljeva 9, 11.2 i 11.7 iz dokumenta *Ciljevi održivog razvoja*.

U dokumentu *Ciljevi održivog razvoja* (SDG) koji je Generalna skupština Ujedinjenih naroda usvojila 2015. godine, u ciljevima koji se odnose na prepoznavanje potrebe osiguravanja pune uključenosti i sudjelovanja osoba s

invaliditetom, naročita se pažnja posvećuje pitanjima pristupačnosti. Ovo je posebno naznačeno u cilju 11 o razvoju dostupnih i održivih zajednica koje uključuju sve i osiguravaju jednake prilike za sve, te u ciljevima 4 o obrazovanju, 6 o pravu na rad i 9 o pravu na dostupnost informacija i novih tehnologija za sve.

Još i prije stupanja na snagu Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom, neke od vodećih država svijeta, poput Sjedinjenih Američkih Država, Velike Britanije i drugih, usvojile su zakone kojima se zabranjuju svi vidovi diskriminacije osoba s invaliditetom, što je prvenstveno osiguralo brzi proces uklanjanja arhitektonskih prepreka za pristup osobama s invaliditetom najvećem broju javnih prostora i zgrada.

Na razini Europske unije, početkom dvadeset i prvog stoljeća usvojene su direktive o pravima putnika s različitim vrstama invaliditeta u željezničkom, pomorskom i zračnom prometu, a zahvaljujući snažnom zagovaranju organizacija osoba s invaliditetom su u Europskom parlamentu usvojene i direktive o pristupačnosti *web*-stranica javnih tijela osobama s različitim vrstama invaliditeta, kao i Direktiva o pristupačnosti roba i usluga, čime je stvoren pravni okvir za propisivanje obveze državama članicama Unije da prilagode ili usvoje zakonodavstvo koje će u ključnim područjima života primjenjivati standarde arhitektonske, pristupačnosti informacija i tehnologija, te pristupačnosti usluga.

Trenutačno je za područje arhitektonske pristupačnosti na snazi ISSO standard: ISO/TR 22411. Zbog tehnološkog napretka ovi se standardi revidiraju svake četiri godine, a kreirao ih je tim međunarodnih stručnjaka priznatih za područje dizajna u različitim područjima.

1.4. Kratki pregled zakonskog okvira u BiH

Nadležnosti iz područja pristupačnosti u Bosni i Hercegovini podijeljene su između više razina vlasti. Dijelom se pitanja za pristupačnost prometa, te elektroničkih medija i javnih operatora reguliraju na razini Bosne i Hercegovine. Arhitektonska pristupačnost zakonski je regulirana u Federaciji Bosne i Hercegovine na razinama entiteta i kantona, a u Republici Srpskoj na razini entiteta.

Također, u dijelu primjene i nadzora, općine i gradovi imaju djelomičnu nadležnost za pitanja pristupačnosti. Na temelju entitetskih zakona o prostornom uređenju i građenju Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, te Brčko distrikta BiH, usvojeni su podzakonski akti kojima se izravno

propisuju obvezni standardi pristupačnosti za projektiranje i građenje bez arhitektonskih barijera.

U Federaciji Bosne i Hercegovine je 2009. godine usvojena *Uredba o prostornim standardima, urbanističko-tehničkim uvjetima i normativima za sprječavanje stvaranja arhitektonsko-urbanističkih prepreka za osobe s umanjenim tjelesnim mogućnostima*. U Republici Srpskoj je 2014. godine usvojen *Pravilnik o tehničkim standardima planiranja, projektovanja i izgradnje objekata*, kojima se osigurava nesmetano kretanje i pristup osobama s invaliditetom.

Za potrebe ovog priručnika i buduće analize pristupačnosti preuzeli smo ključne standarde pojedinih elemenata pristupačnosti iz Uredbe Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, kako bi poslužili kao osnova za procjenu poštivanja standarda pristupačnosti prostora koji će se analizirati.

2. Rezultati analize pristupačnosti

Analiza pristupačnosti u Bijeljini je rađena od studenog 2022. do veljače 2023. godine. Analizirani su slijedeći objekti i javni prostori: Gradska uprava, Centar za kulturu Semberija, Zavod za zapošljavanje, JZU Dom zdravlja Bijeljina, Osnovna škola Knez Ivo od Semberije, Gradski park, Raskrsnica ul. Nikole Tesle i ul. Gavрила Principa, Tržni centar „City Mall“, Restoran „Lovac“, Pošte srpske, Apotka ZU „ExperaPharmacy“.

Analiza koja je rađena na području grada Bijeljina je u potpunosti u skladu sa svim elementima iz priručnika o pristupačnosti. Broj analiziranih objekata nije dovoljan da bi se izvukli zaključci za cijelo područje grada, ali imajući u vidu da se radi o ključnim i reprezentativnim objektima, od posebnog značaja za osobe s invaliditetom, smatramo da su ovdje navedeni zaključci realni i primjenjivi.

Od svih analiziranih objekata u Bijeljini niti jedan nije u potpunosti pristupačan. Primjetno je da se u nekim objektima ulagalo u segment pristupačnosti, ali nažalost radi se samo o dijelovima pojedinih objekata. Najviše se ulagalo u pristupačan ulazak u objekt. Nažalost, unutrašnjost objekta, pristupi službama ili uslugama, toaleti i drugi dijelovi objekta obično nisu pristupačni. Dodatni problem predstavlja nedostatak taktilnih traka za osobe s oštećenim vidom, ne postoji zvučne signalizacije na semaforima, a problematično je i parkiranje za osobe s invaliditetom. Javne površine poput parkova, trgova, raskrsnica i sl. ne zadovoljavaju standard pristupačnosti, te je korisnicima oštećenog vida izuzetno teško samostalno snalaženje.

Iz zaključaka ove analize vidljivo je kako primjena članka 9. Konvencije o pravima osoba s invaliditetom, preporuke i komentari UN Odbora te pravilnik vlade Republike Srpske, nisu zaživjeli na području Bijeljine. Potrebni su ozbiljni napori i dodatna ulaganja kako bi se izgradilo pristupačno okruženje i kako bi osobe s invaliditetom ostvarile svoje pravo na pristupačnost.

Grad Bijeljina, te pojedine ustanove trebaju u narednom periodu kroz javni budžet ili projektne donacije planirati sredstva kako bi se navedeni objekti prilagodili osobama s invaliditetom. Jako je bitno i podizanje svijesti u javnosti o značaju pristupačnosti za osobe s invaliditetom, posebno kada se radi govori o nesavjesnim vozačima i parkiranju automobila na mjesta koja su označena za osobe s invaliditetom ili na mjestima na kojima se kreću osobe s invaliditetom.

Analizu i izvještaj uradila: Danijela Đurić

2.1.ZU “EXPERAPHARMACY”

Ljekarna se nalazi u prizemlju višekatne zgrade u centru grada, na adresi Gavрила Principa 1. Na toj strani ulice izvršena je rekonstrukcija trotoara. U blizini objekta postoji kosa ravan koja omogućava korisnicima kolica nesmetano kretanje. U blizini objekta nema niti jednog parkinga s mjestima označenim za osobe s invaliditetom. Na trotoaru u blizini ljekarne postoji taktilna staza, ali ni jedna od njih ne vodi do nekog objekta. Ulaz u ljekarnu ima barijeru koja je veća od 5 cm, vrata su standardne veličine i otvaraju se ka unutra, tako da korisnici kolica imaju problem pri ulasku u nju. Kretanje kroz ljekarnu je moguće bez prepreka. Prodajni pult nije prilagođen osobama s invaliditetom. Osoblje je ljubazno i spremno pomoći, ali nemaju dovoljno znanja i iskustva u pružanju usluga i komunikaciji s osobama s invaliditetom pa bi im dobro došla edukacija.

Preporuke:

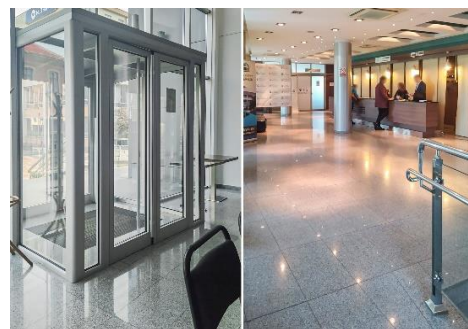
- ✓ Ugraditi taktilne trake do objekta i unutar istog.
- ✓ Označiti parking mjesta za osobe s invaliditetom u blizini objekta.
- ✓ Ukloniti prepreku na ulazu.
- ✓ Proširiti ulazna vrata.
- ✓ Prilagoditi visinu pulta.
- ✓ Ugraditi svjetlosne i zvučne efekte unutar objekta.
- ✓ Obučiti osoblje o radu s osobama s invaliditetom.

2.2.CENTAR ZA KULTURU SEMBERIJA

Centar se nalazi u blizini gradske uprave, a u blizini objekta nema obilježenih parking mjesta za osobe s invaliditetom. Zgradi se može nesmetano pristupiti pješice. Taktilna staza ima samo s bočne strane objekta. Pristup objektu je omogućen kosom ravni. Na ulazu su elektronska vrata bez prepreka koja omogućavaju nesmetano ulaz. U prizemlju se nalazi kafić kroz koji se mora proći da bi se došlo do dizala. Galeriji i sali za vjenčanja se može doći bez prepreka. U objektu postoje obilježeni toaleti za osobe s invaliditetom. Dizalo nije prostrano, tako da će korisnik kolica s asistentom teško ući. U dizalu, kao ni u prizemlju i katovima, nema svjetlosnih ni vizualnih oznaka. Info pult nije prilagođen. Na prvom katu se nalazi pozorišna dvorana do koje se dolazi bez prepreka. U dvorani nema posebnih sjedala ni predviđenog prostora za korisnike kolica. Prilaz drugom dijelu dvorane nije moguć. Na drugom katu se nalazi skupštinska dvorana, koju nije bilo dozvoljeno pogledati niti fotografirati. U objektu nema taktilnih staza, kao ni svjetlosnih i zvučnih oznaka. Osoblje u Centru nema znanje ni iskustvo u radu s osobama s invaliditetom.

Preporuke:

- ✓ Ugradnju taktilnih traka.
- ✓ Označavanje parking mjesta.
- ✓ Prilagodbu visine pulta.
- ✓ Ugradnju svjetlosnih i zvučnih oznaka.
- ✓ Obuku za dio osoblja o radu s osobama s invaliditetom.
- ✓ Omogućavanja prostora za kolica u dvorani.

2.3.TC CITY MALL BIJELJINA

Tržni centar City Mall se nalazi u industrijskoj zoni grada. Objekt ima prizemlje i dva kata koji U neposrednoj blizini glavnog ulaza nalazi se obilježen parking, ali korisnici kolica imaju problem pri izlasku iz automobila parking nije propisno obilježen. Glavni ulaz u prizemlje je pristupačan i ravan, bez prepreka. Vrata su elektronska i korisnici kolica mogu bez prepreka pristupiti prizemlju. Nema taktilnih traka, svjetlosnih ni zvučnih oznaka. U prizemlju se nalaze trgovine. Postoje dva toaleta za osobe s invaliditetom, na prizemlju i na drugom katu, ali služe kao ostava i nisu uredni. Pristup gornjim etažama je riješen pokretnim stepenicama i dizalom koje nije dovoljno za korisnike kolica i asistenta. Kabinu za presvlačenje, kojoj korisnici kolica mogu pristupiti, ima samo jedan butik odjeće. Niti jedan pult u objektu nije prilagođen osobama s invaliditetom. Kretanje kroz cijeli objekt je moguće. Ljubazno i susretljivo osoblje nema iskustva i znanje za rad s osobama s invaliditetom.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne staze.
- ✓ Propisno obilježiti parking mjesta.
- ✓ Prilagoditi visinu info pulta.
- ✓ Uraditi svjetlosne i zvučne oznake.
- ✓ Treba ugraditi veće dizalo.
- ✓ Prilagoditi kabine za osobe s invaliditetom.
- ✓ Obučiti osoblje.

2.4. JZU DOM ZDRAVLJA BILJELJINA

Dom zdravlja se sastoji od dvije dvokatnice s više ulaza. U blizini objekta se nalazi obilježeni parking za osobe s invaliditetom, a blizu je i autobusno stajalište od kojeg se može nesmetano doći do objekta Doma zdravlja. Glavni ulaz ima kosu ravan i elektronska vrata. Od glavnog ulaza na prvi kat vode stepenice. Svi sporedni ulazi u objekt imaju kosu ravan, a jedan od ulaza ima dizalo koje omogućava korisnicima kolica pristup katovima, ukoliko trebaju obiteljskome liječniku ili stomatološkoj ambulanti. Dizalo nema zvučnih obavještenja. Centar za mentalno zdravlje i pedijatrija, kao i epidemiološka služba se nalaze na prvom i drugom katu do kojih vode stepenice. Dizala u tom dijelu zgrade nema, a nema ni prolaza, tako da nije pristupačan. Korisnici kolica se kroz hodnike objekta mogu kretati bez prepreka. Unutar objekta nema taktilne staze, niti zvučnih i svjetlosnih oznaka. Infopult nije prilagođen. U Domu zdravlja ne postoji toalet za osobe s invaliditetom. Kreveti koji se nalaze u sklopu ordinacija nisu prilagođeni korisnicima kolica. Osoblje nema iskustva u radu s osobama s invaliditetom.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake.
- ✓ Izgraditi toalet za osobe s invaliditetom.
- ✓ Izgraditi dizala u drugim dijelovima zgrade.
- ✓ Prilagoditi visinu pulta.
- ✓ Ugraditi svjetlosne i zvučne oznake.
- ✓ Obučiti osoblje.
- ✓ Ugraditi šira vrata na prvom i drugom katu gdje je dizalo.

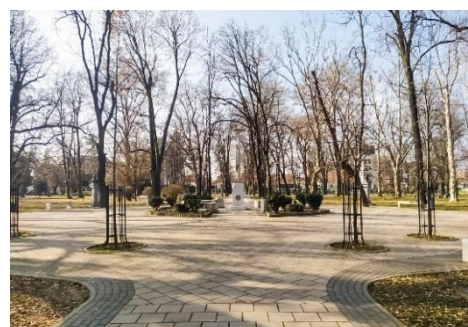

2.5. GRADSKI PARK

Gradski park je osnovan 1891. godine. Ulicom Patrijarha Pavla povezan je s centrom grada. Ova je ulica pretvorena u šetnicu tako da je promet u njoj zabranjen. U blizini parka je obilježeni parking za osobe s invaliditetom, ali korisnici kolica imaju problem pri izlasku iz automobila, jer je ulica uska i prilikom izlaska iz automobila mora zaustaviti saobraćaj. U blizini nema stanice javnog gradskog saobraćaja. Park ima četiri ulaza, na četiri različite strane. Svaki ulaz u park je bez prepreka, tako da se korisnici kolica i teško pokretne osobe mogu kretati parkom bez poteškoća. U parku se nalazi dječje igralište do kojeg vodi kosa ravan u obliku slova L. Prekoputa dječjeg igrališta je odbojkaški teren do kojeg se dolazi isključivo stepenicama. Do njega je teretana na otvorenom, koja također nije pristupačna za osobe s invaliditetom. U centralnom delu parka se nalazi kafić kojem se može pristupiti bez prepreka. Taktilne staze imaju samo na glavnim stazama koje vode ka centralnom delu parka, dok svjetlosnih i zvučnik oznaka nema. Nema javnog toaleta.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake na sporednim stazama.
- ✓ Prilagoditi parking prostor.
- ✓ Izgraditi toalet za osobe s invaliditetom.
- ✓ Uraditi kosu ravan po standardima na dječjem igralištu i odbojkaškom terenu.

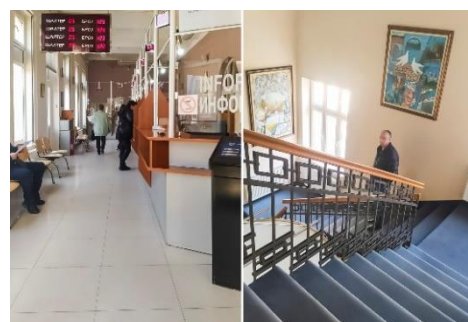

2.6. GRADSKA UPRAVA

Za ovaj objekt, koji se sastoji od prizemlja i kata, može se reći da je nepristupačan za osobe s invaliditetom. Parking je obilježen i nalazi se u neposrednoj blizini objekta. Pristup objektu je moguć, ali nema taktilne staze. Postoji glavni i dva sporedna ulaza. Na glavnom ulazu postoje dva stepenika, vrata su stara, teška i otvaraju se ka unutra. U nastavku je hodnik u kojem se nalaze tri stepenice, tako da korisnici kolica ne mogu ući u objekt. Poslije toga se dolazi do elektronskih vrata. Na ulazu i unutar objekta nema ni jednog zvučnog niti svjetlosnog obavještenja. U prizemlju nema prepreka u vidu pragova. Na kat vode stepenice, dizala nema, tako da korisnici kolica ne mogu doći do ureda. U zgradi Gradske uprave nema toaleta za osobe s invaliditetom. Na dva sporedna ulaza se nalaze matični ured i šalter sala. Pristup tim ulazima je prilagođen korisnicima kolica. Vrata su obična i otvaraju se ka unutra. U šalter sali postoji svjetlosno, ali ne i zvučno obavještenje. Visina info pulta i šalter sala nisu prilagođene osobama s invaliditetom. Osoblje je ljubazno i želi pomoći, ali nemaju dovoljno iskustva i znanja o radu s OSI.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake.
- ✓ Napraviti toalet za osobe s invaliditetom.
- ✓ Ugraditi dizalo.
- ✓ Prilagoditi visinu info pulta.
- ✓ Ugraditi svjetlosne i zvučne oznake.
- ✓ Uraditi kosu ravan na glavnom ulazu.
- ✓ Obučiti osoblje.
- ✓ Proširiti vrata na ulazima.

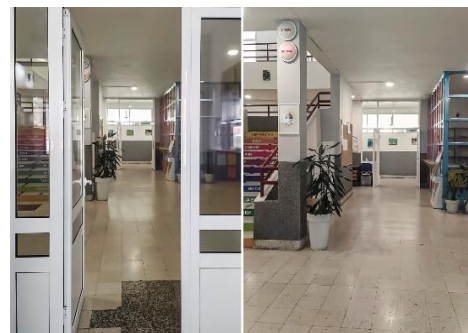

2.7.OSNOVNA ŠKOLA KNEZ IVO OD SEMBERIJE

Osnovna škola na ovoj lokaciji se nalazi od 1977. godine. Škola ima prizemlje i kat, a u sklopu škole je i sala za tjelesni odgoj. U ovoj školi je zaživjela inkluzivna nastava s asistentima u nastavi. Nažalost, škola nije pristupačna za osobe s invaliditetom. Škola se može nesmetano prići, ali nema taktilnih traka. Škola nema parking s obilježenim mjestima. Do glavnog ulaza u školu vode stepenice i kosa ravan. Vrata su obična i otvaraju se ka unutra, ali se druga krila vrata otvaraju pred početak i kraj sata. Pristup prostorijama u prizemlju je moguć korisnicima kolica jer nema prepreka. Škola nema toalet za osobe s invaliditetom. Do sale za tjelesni vode stepenice, tako da korisnici kolica nemaju pristup. Na katu se također nalaze učionice. Pristup katu za korisnike kolica nije moguć, jer do njega vode samo stepenice. Osoblje je susretljivo i spremno pomoći, ali nemaju dovoljno iskustva i znanja u radu s osobama s invaliditetom.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne staze.
- ✓ Urediti toalet za osobe s invaliditetom.
- ✓ Prilagoditi info pult.
- ✓ Obilježiti parking mjesta.
- ✓ Ugraditi dizalo ili alternativni pristup katu.
- ✓ Napraviti kosu ravan za pristup sali.
- ✓ Organizirati obuku za osoblja.
- ✓ Ugraditi svjetlosne i zvučne oznake.

2.8.POŠTE SRPSKE

Pošta se nalazi u centru grada, preko puta gradske biblioteke. Zgradi ima prizemlje, kat i potkrovlje. U prizemlju je rad sa strankama, a ostalo su uredi. Objekt je nepristupačan osobama s invaliditetom. U blizini se nalazi stanica javna gradskog prijevoza od koje se može lako i bez prepreka doći do objekta. U blizini objekta se nalazi i obilježen parking za osobe s invaliditetom. Ne postoje taktilne staze koje vode do objekta, niti ih ima u samom objektu. Ulaz u poštu ima četiri stepenika i vrata standardne veličine koja se otvaraju ka unutra. Korisnici kolica ne mogu pristupiti navedenom objektu jer nema kose ravni. Šalteri u prizemlju nisu prilagođeni za osobe s invaliditetom. Nema ni svjetlosnih ni zvučnih oznaka. U objektu ne postoji toalet za osobe s invaliditetom. Dizala nema, tako da pristup na prvi kat i potkrovlje nije moguć za korisnike kolica. Osoblje je ljubazno i žele pomoći, ali nemaju iskustva i znanja u radu s osobama s invaliditetom.

Preporuke:

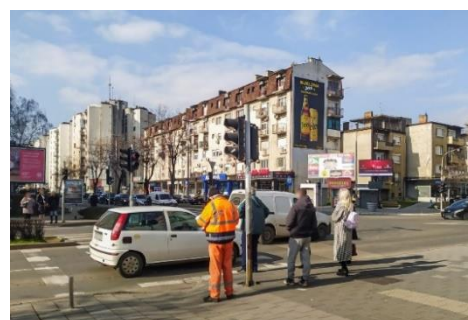
- ✓ Ugraditi taktilne trake.
- ✓ Uraditi kosu ravan na ulasku u objekt.
- ✓ Visinu šaltera prilagoditi za osobe s invaliditetom.
- ✓ Ugraditi svjetlosne i zvučne oznake unutar objekta.
- ✓ Napraviti toalet za osobe s invaliditetom.
- ✓ Ugraditi dizalo.
- ✓ Napraviti obuku za osoblje.

2.9. RASKRIŽJE ULICE GAVRILA PRINCIPA I NIKOLE TESLE

Raskrižje ulice Gavrila Principa i Nikole Tesle je najprometnije raskrižje u gradu Bijeljini. Nalazi se u samom centru grada, u neposrednoj blizini tržnog centra "Emporijum" i gradskog trga Petra I Karađorđevića.

Općenito se može reći da ovo raskrižje nije u cijelosti prilagođeno za osobe s invaliditetom. Ivičnjaci na raskrižju su spuštani tako da se korisnici kolica mogu nesmetano i bez prepreka kretati. Od Trga ka semaforu, tj. od jednog od prelaza na raskrižju, kao i preko puta tržnog centra "Emporijum" postoji taktilna staza, jer je skoro izvršena rekonstrukcija tog dijela ulice.

Raskrižju se može pristupiti pješice i postoji mogućnost nesmetanog kretanja. U blizini raskrižja ne postoji obilježen parking za osobe s invaliditetom. Na raskrižju nema zvučnog semafora, tako da bi osobe oštećenog vida imale problem pri samostalnom prelasku na pješačkim prijelazima najprometnijeg raskrižja.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake sa svih strana do raskrižja.
- ✓ Ugraditi zvučni semafor.
- ✓ Obilježiti parking za osobe s invaliditetom u blizini raskrižja.

2.10.RESTORAN LOVAC

Restoran se nalazi u blizini Gradske uprave, u prizemnom objektu. Uređen je u etno ambijentu s tradicionalnom kuhinjom. Zgradi se može pristupiti pješice, bez prepreka za korisnike kolica. U blizini objekta se nalazi stanica javnog gradskog prijevoza od koje se lako i bez prepreka može doći do objekta. U blizini restorana nema označenih parking mjesta za osobe s invaliditetom. Ulaz u restoran nije pristupačan za korisnike kolica. Vrata se otvaraju ka unutra i standardne su veličine. Na ulazu je prepreka koja je onemogućava korisnike kolica da uđu u objekt. U prednjem dijelu restorana, između stolova, je mali prostor, tako da kretanje korisnicima kolica nije moguće. U drugom dijelu restorana prostor između stolova je veći. Restoran nema toalet za osobe s invaliditetom, a visina šanka nije prilagođena. U restoranu nema taktilnih staza, niti svjetlosnih i zvučnih obavještenja. Osoblje restorana nema znanje i iskustvo u radu i komunikaciji s osobama s invaliditetom.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake.
- ✓ Označiti parking mjesta u blizini objekta.
- ✓ Ukloniti prepreku na ulazu.
- ✓ Napraviti veći razmak između stolova.
- ✓ Prilagoditi toalet za osobe s invaliditetom.
- ✓ Prilagoditi visinu šanka.
- ✓ Ugraditi svjetlosne i zvučne oznake.
- ✓ Obučiti osoblje.

2.11. ZAVOD ZA ZAPOSŁJAVANJE BIJELJINA

Zavod za zapošljavanje se nalazi u blizini centra grada, u zgradi autobusnog kolodvora. Smještena je na prvom i drugom katu. Rad sa strankama je na prvom, a uredi zavoda na drugom katu zgrade. Nema taktilnih staza, zvučnih ni svjetlosnih oznaka, tako da osobe oštećenog sluha i vida imaju problem pri samostalnom snalaženju. Također, u blizini objekta nema obilježenih parking mjesta. Ulaz u Zavod ima prepreku veću od 5 cm, vrata su standardne veličine i otvaraju se ka unutra. Na katove se može doći jedino uskim i spiralnim stepenicama, tako da korisnik kolica nema pristup. Prostorija koja služi kao čekaonica nema prepreka, u centralnom dijelu su stolice i nema dovoljno prostora za nesmetano kretanje korisnika kolica. Info pult nije prilagođen osobama s invaliditetom. Kabine za rad sa strankama su uske i njima ne može boraviti više od jedne osobe te nije pristupačna za korisnike kolica. Nema pristupačnog toaleta. Osoblje je ljubazno, ali nije obučeno o radu s OSI.

Preporuke:

- ✓ Ugraditi taktilne trake.
- ✓ Označiti parking mjesta u blizini objekta.
- ✓ Prilagoditi visinu info pulta.
- ✓ Ugraditi svjetlosne i zvučne oznake.
- ✓ Proširiti kabine za rad sa strankama.
- ✓ Urediti toalet za osobe s invaliditetom.
- ✓ Ugraditi dizalo.
- ✓ Proširiti vrata.
- ✓ Obučiti osoblje.
- ✓ Ukloniti prepreku na ulasku.

3. Dodatak - Obrazac za analizu pristupačnosti

(Molimo pažljivo analizirati i popuniti sve elemente upitnika. U koloni procjena stavljate oznaku da ili ne, a u komentar ispod upisujete specifične stavke za svaki objekt).

Naziv objekta:
Točna adresa:
Vrsta objekta i njegova svrha:

Rb.	Kategorija	Opis	Procjena
ZAJEDNIČKI ELEMENTI ZA SVE OBJEKTE			
1.	Prilaz do objekta	Može li se objektu pristupiti pješice bez barijera?	
		Jesu li trotoari prilagođeni za kretanje OSI?	
		Postoji li javni parking ili namjenski parking u blizini objekta od kojeg se može lako doći do objekta?	
		Postoji li parking mjesto za OSI koje je propisne veličine i obilježeno za OSI?	
		Postoji li pristupačan javni prijevoz koji vodi do objekta, s pristupačnom stanicom?	
		Postoji li taktilna oznaka koja vodi do objekta?	
		Postoje li zvučni semafori u blizini objekta?	
		Postoji li neprekinut pristupačan put kretanja od dolazne tačke do objekta?	
2.	Ulaz u objekt	Je li ulaz u objekt ravan ili postoji li alternativni način ulaska (kosa ravan, lift ili podizna platforma)?	
		Jesu li ulazna vrata šira od 90 cm, elektronska ili se otvaraju se prema unutra?	
		Je li ulazni hodnik bez prepreka i omogućava li kretanje korisnicima invalidskih kolica?	
3.	Unutrašnjost objekta	Jesu li hodnici ravni, bez barijera i dovoljne širine za nesmetano kretanje korisnicima kolica?	

		Jesu li usluge/prostorije unutar objekta pristupačne za OSI (uredi, šalteri, službe, i sl.)?	
		Ako se radi o objektu na više etaža je li svaka etaža pristupačna (postoji lift, kosa ravan ili podizna platforma koja vodi do gornje etaže)?	
		Jesu li pragovi manji od 5 cm ili ih nema nikako?	
4.	Prijemni pult, recepcija, šalter i sl.	Može li se prići pultu bez prepreka?	
		Je li pult podešen na visini za korisnike invalidskih kolica?	
		Postoji li pult za osobe oštećenog sluha i vida?	
5.	Lift (ako postoji)	Je li lift dovoljne veličine da u njega može ući osoba u kolicima i asistent?	
		Ima li lift oznake na Brajevom pismu?	
		Ima li lift zvučnu / govornu signalizaciju?	
6.	Toalet	Postoji li toalet za OSI koji je vidno označen?	
		Koristi li se toalet za OSI, je li otključan (ili postoje upute gdje dobiti ključ)?	
		Je li toalet prilagođen za OSI (veličina, školjka, držači i sl.)?	
		Postoji li vizualna i taktilna uputa za toalet?	
7.	Osoblje	Je li osoblje susretljivo i spremno pomoći OSI?	
		Postoji li način komunikacije osoblja i osoba s oštećenim sluhom / govorom?	
		Postoje li zvučne ili vizualne aplikacije u objektu?	
		Je li osoblje prošlo obuku za rad s OSI?	
SPECIFIČNI ELEMENTI ZA POJEDINE OBJEKTE			
8.	Ugostiteljski objekti (restoran, kafić i sl.)	Može li se kretati između stolova s kolicima ili štapom?	
		Jesu li stolovi prilagođeni za OSI (visina i fleksibilnost)?	
		Postoji li zvučna ili vizualna aplikacija?	
9.	Hoteli, moteli, prenoćišta	Može li se nesmetano prići svim dijelovima hotela (recepcija, restoran, dvorana, wellness i sl.)	

		Postoje li pristupačne sobe za OSI?	
		Postoje li zvučne ili vizualne oznake – aplikacije?	
10	Kulturni ili sportski centri	Postoji li sadržaj koji je prilagođen za OSI?	
		Postoje li prilagođena sjedišta za OSI?	
		Postoje li zvučne ili vizualne aplikacije, oznake?	
11	Javne šetnice, trgovi, parkovi i sl.	Je li javni prostor pristupačan za kretanje OSI?	
		Je li postavljeni mobilijar pristupačan za OSI?	
		Postoji li taktilna traka?	
		Postoji li zvučna ili vizualna aplikacija, oznake?	
		Postoji li javni toalet pristupačan za OSI?	

Završni komentar za objekt (upisati sve ostale elemente koji su važni za analizu pristupačnosti).